

lige Tilfælde har man altsaa ikke Grund til at fræmsætte Dadel mod den Mand. Men der er en anden Ting, som man ikke kan komme bort fra, og det er, at der er tilstødt denne Mand et Uheld. Det er et Uheld for en Mand, at han i lange Tider har svævet i en Forestilling om, hvad der var sandt og godt i et vigtigt Livsspørgsmaal, som han nu maa erkende er ganske urigtigt. Det er et Uheld, som ikke blot har medført, at han har ladet mange lytte til og maaske følge en vrang Lære, som han maaske i en lang Aarrække har prædikeret, men som ogsaa nødvendigvis maa fremkalde nogen Usikkerhed om, hvorvidt man virkelig nu er naaet til Udviklingens Endepunkt, om dette er det sidste, eller om man maaske kan vente, at der vil komme et endnu nyere Standpunkt, en endnu højere Sandhedserkendelse. Det er et Uheld og et Uheld, som, det vil jeg sige rent ud, ikke lader sig skjule.

De Ytringer, som den højtærede Forsvarsminister fremdrog af mig, og som for Resten nu, saa vidt jeg ved, foreligge offentlig, idet de ere trykte sammen med Forsvarskommissionens Papirer, vedkender jeg mig fuldt ud den Dag i Dag. Og jeg vil sige, at jeg ikke skulde have fundet det Umagen værd at nævne det, hvis der ikke fra andre Sider er lagt mere og andet ind i disse Ytringer, end de indeholde. Der indeholdes nemlig i disse Ytringer ikke et eneste Ord om, hvorledes man skal ordne Forsvaret. De indeholde den almindelige Sætning, at man har Pligt til at forsvare sin Neutralitet, og ikke et eneste Ord ud over dette. Ethvert fornuftigt Menneske, som læser disse Ytringer, vil kunne se det. For Resten vil jeg ogsaa sige, at ethvert fornuftigt Menneske vil, uden at have læst Ytringerne, kunne sige sig selv dette, og efter at jeg havde medvirket til eller, jeg kan sige, gennemført Loven om Forsvarskommissionen, og efter at jeg højtidelig havde erkendt i begge Ting, at Forsvarskommissionen stod aldeles frit, kunde jeg aldeles ikke have indladt mig paa — det vilde have været lige mod min Pligt — at give noget som helst Raad om, hvorledes vort Forsvar skulde ordnes; det var jo derfor, vi nedsatte Kommissionen, for at den skulde finde ud af det. Jeg har heller ikke nogen Sinde givet Kommissionen noget Raad, og jeg har aldrig været i Kommissionen. Saa vidt jeg erindrer, fik jeg en Gang en Skrivelse med Forespørgsel, om jeg ikke vilde være villig til en mundtlig Forhandling, hvortil jeg naturligvis svarede, at det var jeg villig

til. Det er imidlertid aldrig blevet til noget, jeg har aldrig mødt i Forsvarskommissionen, det kunde heller ikke have faldet mig ind nogen Sinde at give Forsvarskommissionen et Raad uden under een af to Betingelser. Den ene skulde være den, at Forsvarskommissionen bad mig om et Raad, og det er ikke sket. Den anden skulde være den, at der foregik et eller andet i det Omraade af Administrationen, som jeg var særlig inde i — det var jo Udenrigsministeriets Omraade —, som kunde have den største Betydning med Hensyn til Forsvarskommissionens Overvejelser. Det Tilfælde indtraf ikke, men i Tilfælde af, at det var indtruffet, tror jeg at kunne sige, at saa vilde jeg have brudt overtvært og paa en eller anden Maade have forsøgt at faa Forsvarskommissionen til at høre, hvad jeg havde at meddele. Men der har slet ikke foreligget nogen Grund for mig dertil. I den Tid, jeg har været Udenrigsminister, har der aldrig foreligget fra Udlandet det allerringeste, som kunde berøre, hvorledes vort Forsvar skulde indrettes. Jeg tør sige, at hverken offentlig eller privat er der i den Tid, jeg har været Udenrigsminister, fra Udlandet kommet nogen Antydning eller noget Raad, ikke en Gang nogen Følen sig for, om jeg vilde høre paa det. Jeg maa ogsaa sige, at jeg rigtignok aldrig har søgt at faa nogen som helst Oplysning fra Udlandet desangaaende, og det af mange Grunde. Disse mange Grunde vil jeg ikke nævne alle. Men een vil jeg nævne. Det er nemlig den, at det kunde ikke falde mig ind at spørge om Raad hos udenlandske Magter, da jeg saa godt som nogen maatte vide, at det Raad, de vilde give, maatte først og fremmest være afpasset efter de udenlandske Magters Fordel, ikke efter Danmarks. Det kunde derfor aldrig falde mig ind at forespørge om det, idet det paa Forhaand var klart, at en udenlandsk Magt, som vilde raade, først og fremmest vilde undersøge, hvad der nu kunde tjene eller kunde antages at ville tjene den udenlandske Magt bedst ved Ordningen af vort Forsvar. Et saadant Raad har jeg derfor aldrig brudt mig om og har aldrig søgt det.

Maa jeg ikke her tilføje, at det samme gælder, naar man taler om, hvad der staar i udenlandske Blade. Jeg tør ikke sige, hvorvidt Artikler i „Times“ eller andre Verdensblade blive fabrikerede her i Landet. Men jeg tør sige, at som Udenrigsminister har jeg faaet en Anelse om, at det ikke er noget ukendt Faktum, at man laver Artikler herhjemme